

YU ISSN 0351-2851

ACROCEPHALUS

LETNIK I
VOLUME I

ŠTEVILKA 2
NUMBER 2

APRIL 1980
APRIL 1980

ACROCEPHALUS

dvomesečno glasilo Društva za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije
bimonthly journal of Bird watching and bird study association of Slovenia

naslov uredništva editorial address	Acrocephalus, Langusova 10 61000 Ljubljana, tel. 061 262017
urednik in oblikovalec editor and designer	Iztok Geister, Naklo 246 64202 Naklo, tel. 064 47170
uredniški svet editorial council	dr. Sergej Matvejev, dr. Andrej Župančič, Janez Gregori, Rado Smerdu, Božidar Magajna, Dare Šere, Ivo Božič, Iztok Geister
tehnično risanje technical drawing	Marija Lavrič
tipkanje typing	Lojzka Žvokelj
lektorja readers	Lidija Šeligo (za slov. - for slov.) Irena Jurak (za angl. - for engl.)
tisk print	Andrej Košir, Žeškova 5, Kranj
cena price	100 din za številko

DRUŠTVO ZA OPAZOVANJE IN PROUČEVANJE PTIC SLOVENIJE BIRD WATCHING AND BIRD STUDY ASSOCIATION OF SLOVENIA

naslov address	Langusova 10, 61000 Ljubljana tel. 061 262017
predsednik president	Janez Gregori
tajnik in blagajnik secretary and treasurer	Božidar Magajna, Langusova 10, 61000 Ljubljana, tel. 061 262017
izvršni odbor executive board	Miha Adamič, Ivo Božič, Iztok Geister, Janez Gregori, Peter Grošelj, Andrej Knavs, Božidar Magajna, Mišo Serajnik, Borut Štumberger, Dare Šere
letna članarina subscription rate	500 din za posameznike in najmanj 1000.- din za ustanove
glasilo journal	člani prejmejo glasilo brezplačno members receive the journal gratis

27811

SODOBNA FAVNISTIKA - NJENO PODROČJE IN NALOGE

MODERN FAUNISTICS - ITS DOMAIN AND TASKS

Nujno je razmejiti favnistiko od bližnjih disciplin: zoekologije, zoogeografije in taksonomije. To ni pomembno le s teoretičnega, ampak tudi s praktičnega vidika. Da pa bi lahko opravili takšno razmejitev, je potrebno najprej natančno določiti delovno področje favnistike in njene naloge. Šele tako določeno favnistiko smemo šteti za posebno disciplino. Do zdaj ta okvir ni bil natančneje določen in je zato marsikatero favnistično delo v resnici mešanica podatkov in sklepov zoekologije, zoogeografije in evlucijskega nauka. Takšna dela ne obravnavajo določenih vprašanj, temveč niz podrejenih, zelo različnih vprašanj. In še nekaj: v takšni raznovrstnosti ostajajo neopaženi dragoceni podatki vseh tistih disciplin, ki niso v naslovu dela izrecno poudarjene.

O vrednosti takšnih del so mnenja deljena. Medtem ko nekateri mislijo, da so izredno dragocena, jim drugi ne priznavajo večje znanstvene vrednosti, ker ne rešujejo določenega vprašanja. Zavoljo tega je potrebno precizirati obseg in področje favnistike, njene naloge in razmerje do drugih disciplin.

Temeljna naloga favnistike je proučevanje favne, ker je poznavanje favne ključno vprašanje za reševanje teoretičnih in praktičnih problemov ekologije, biogeografije, varstva narave, varstva človekovega okolja, zaščite rastlin pred škodljivci v poljedelstvu in gozdarstvu. Brez favnističnih (in florističnih) podatkov si danes ne moremo zamisliti gospodarnega, racionalnega in dolgoročnega upravljanja z naravnimi bogastvi neke dežele.

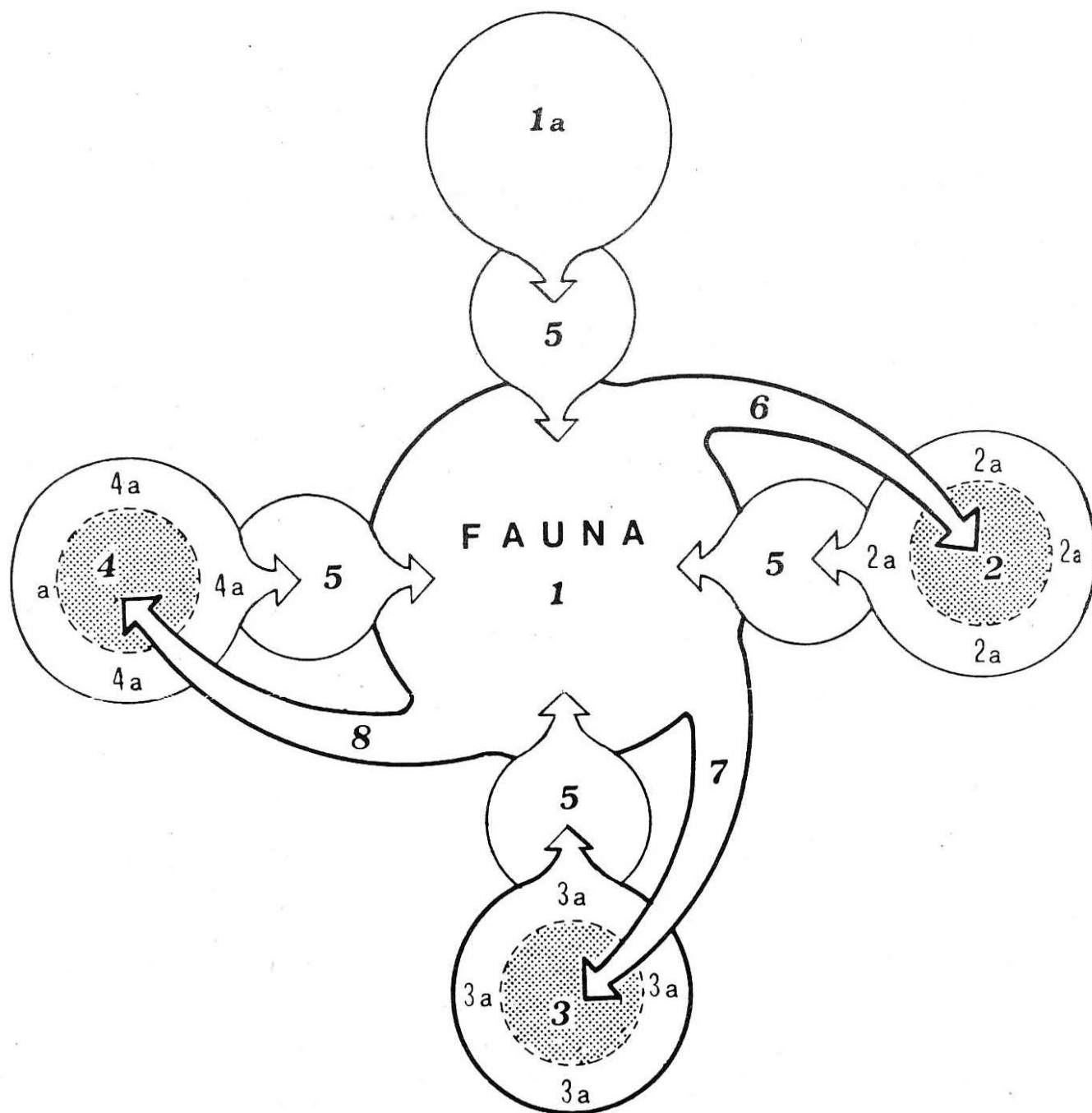
Toda favnistična raziskovanja pri nas vidno zaostajajo in so zapostavljena v razmerju do florističnih, ker so v preteklih desetletjih vodilni jugoslovanski biologi neutemeljeno trdili, da je pri nas in v svetu favnistika "presežena etapa", ki je za neke skupine dovolj proučena ali pa se lahko "preskoči".

Posledica takšnih neodgovornih trditev se danes kaže v pomanjkanju favnistov in zapostavljanju favnističnih raziskovanj. K temu precej doprinaša tudi dejstvo, da se favnistična raziskovanja ne morejo opravljati s pomočjo elektronske multitehnične opreme in se zato favnisti med "sodobno" opremljenimi biologi počutijo nesodobne. Toda tudi metode favnističnih raziskovanj so zahtevne. Proučujemo živa bitja v njihovem naravnem okolju. Sodobni favnist mora biti za proučevanje nekaterih živalskih skupin še kako "tehnično" opremljen, da vso to opremo nosi s seboj na teren in da včasih dela v neugodnih vremenskih in bivanjskih razmerah. Vse to zahteva velik fizični napor in ljubezen ter požrtvovalnost za znanstveno in terensko delo.

Ker se favnistično delo opravlja pretežno v naravi, vodilni biologi eksperimentalno laboratorijske smeri (ki po pravilu pri nas in v svetu usmerjajo znanost) dela na terenu ne znajo ceniti. Zanje je terensko delo favnistov (kajpak tudi floristov) neke vrste "rekreacije" ali turizma. Vse to odvrača mlade biologe od tega, da bi se posvetili favnistiki.

Danes je poznavanje favne določenega kraja nadvse pomembno, ker se s pomočjo bioindikatorjev najlažje opazijo spremembe, ki jih v biocenozi povzroča človek. Tako se na primer danes s pomočjo bioindikatorjev opravlja klasifikacija onesnaženosti voda, zemljišč, industrijskih in urbanih okolij. S pomočjo bioindikatorjev lahko tudi tipiziramo gozdove, odredimo položaj in jakost mrazišča, ocenjujemo osnovne lastnosti zemljišč, ugotavljamo nahajališča nekaterih rud. Bioindikatorji so temelj ali dober pripomoček tudi pri reševanju mnogih drugih znanstvenih in praktičnih problemov.

Ena od prvenstvenih nalog favnistike je, da z analitičnimi postopki ob pomoči taksonomije klasificira in razlikuje živa bitja med seboj in s tem omogoča prepoznavo bioindikatorjev in drugih ekološko in biogeografsko pomembnih vrst.

slika 1: Vzajemne dinamične zveze favnistike z dotikajočimi se znanostmi:

1 - favna, 1a - neobdelano favnistično gradivo s terena, 2 - biogeografsko znanje, 2a - neobdelano gradivo s terena, 3 - ekološko znanje, 3a - neobdelano gradivo, 4 - genetično znanje, 4a - neobdelano gradivo, 5 - taksonomska obdelava gradiva, 6 - biogeografsko uporabni podatki, 7 - ekološko uporabni favnistični podatki, 8 - genetično uporabni favnistični podatki

figure 1: Dynamic links of faunology with related sciences:

1 - fauna, 1a - unprocessed faunal data from the field, 2 - biogeographical data, 2a - unprocessed data from the field, 3 - ecological data, 3a - unprocessed data, 4 - genetic data, 4a - unprocessed data, 5 - taxonomic data treatment, 6 - biogeographically applicable faunal data, 7 - ecologically applicable faunal data, 8 - genetically applicable faunal data

Toda mirno lahko trdimo, da so vse sestavine favnistike enako pomembne, ker ne vemo, katera prvina lahko vsak čas postane bioindikator, gospodarsko pomembna ali karakteristična vrsta za opažanje in napovedovanje dogajanja in zakonitosti. Zavaljo tega je potrebno enako proučevati vse favnistične prvine. Floristična in favnistična proučevanja so vedno bila in tudi danes ostajajo ne samo prva etapa, temveč tudi temelj vseh terenskih bioloških raziskovanj.

Bistvo favnistike ne predstavlja le poznavanje favne določenega zemljepisnega področja, temveč tudi spoznanje o razporeditvi favnističnih prvin v njem. Ta zemljepisni vidik pristno povezuje favnistiko z zoogeografijo, ki tudi na terenu s posebnimi metodami zbira material in podatke, vendar večidel rabi favnistične podatke. Enako bi lahko trdili za taksonome, ekologe in nekatere specializirane genetike. Vsi ti imajo svoje probleme in svoje metode, toda pri proučevanju določenega zemljepisnega področja so prisiljeni spoznati se s favno in floro tega področja. Ker so favnistična (in floristična) proučevanja skoraj v vseh krajih utirala pot zoogeografom, taksonomom, ekologom in genetikom, z vso pravico lahko trdimo, da so podatki o favni in flori odskočna deska pri delu teh bližnjih disciplin. Toda favnist lahko s pridom uporabi tudi gradivo, zbrano pri terenskem delu na vprašanjih teh dotikajočih se znanosti. Na ta način se z vzporednim delom vseh, vzajemno povezanih disciplin, zbira znanje o favni proučevanega področja. Na shemi so prikazane dinamične zveze med favnistiko in dotikajočih se znanosti. To spoznanje favnist ureja po zakonih taksonomije, genetike in evolucije (stopnje 5 na shemi), in to v obliki, ki jo lahko koristijo biogeografi, ekologi in genetiki (povratne zveze so označene s številkami 6, 7, 8).

Iz plenarnega referata dr. Sergeja Matvejeva na I. simpoziju o favni Srbije, Beograd 1976.

Due to initial difficulties the first issue of Acrocephalus was hatched without the English translation being checked.

Thank you for your understanding,

The editorial council

ČRNA ŠTORKLJA *Ciconia nigra* V SLOVENIJI BLACK STORK *Ciconia nigra* IN SLOVENIA

Janez Gregori

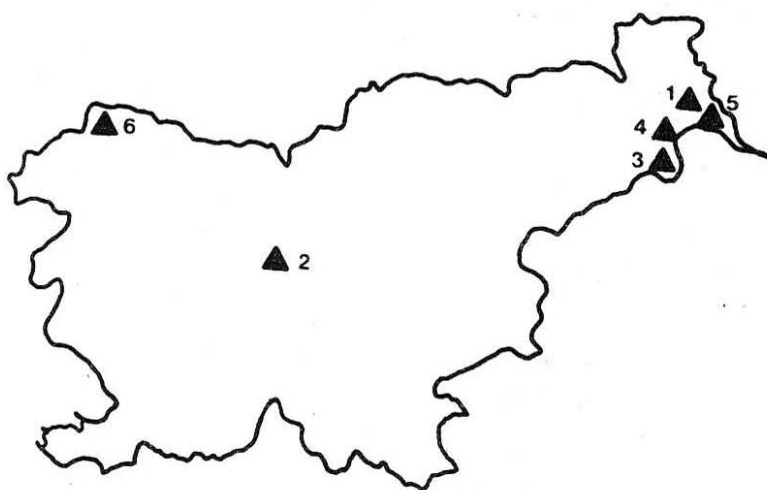
UDK 598.3(497.12) "Ciconia nigra"

Podatki o gnezdenju črne štorke v Sloveniji so skopi, v nekaterih predelih je gnezdila v preteklosti. Trenutno je edino znano naseljeno gnezdo v Krakovskem gozdu pri Kostanjevici, ki je zasedeno vsako leto od 1974 naprej, ko je bilo prvič ugotovljeno. Nekatera opažanja v času gnezdenja, ki pa žal niso točno zabeležena, so znana tudi na Ljubljanskem barju.

Bolj številne, čeprav prav tako skope podatke o opazovanjih, imamo za čas izven gnezditve. Podajamo kronološko urejene zapise opazovanj črnih štokelj, v oklepaju navajamo opazovalca, ki je posredoval podatek:

1. Spomladi 1977. leta sta se dve zadrževali v potoku Ledava v Črni Šumi pri Lendavi (A.Gonza);
2. 26.9.1977 je odrasel osebek krožil nad hipodromom v Stožicah pri Ljubljani (D.Šere);
3. Konec septembra 1977 jih je bilo 12 pri potoku Trnava pri Središču ob Dravi (F.Krnjak);
4. 19.8.1978 je ena zletela s koruzne njive med Ljutomerom in Cezanjevci (M.Šumak);
5. 29.9.1978 je ena letela čez logarnico v Črni Šumi ob Ledavi pri Lendavi (A.Gonza);
6. Od 2.10.1978 do 8.10.1978 se je par mladih črnih štokelj zadrževal v Kranjski gori ob potoku Rojca (sedaj teče tam tudi Sava), kjer sta iskali hrano. Občasno sta se zadrževali tudi na bližnjih poljih, predvsem proti večeru, na prenočevanje pa sta odleteli v bližnji gozd (na Brdih). Po 8. oktobru ju kljub iskanju nismo več zasledili (J.Gregori).

Zbrani so skromni podatki, ki pa vendarle dopuščajo možnost, da črne štorke gnezdi še v katerem predelu Slovenije poleg Krakovskega gozda. Več pozornosti v tej smeri je treba posvetiti okolici Ljubljanskega barja in okolici Lendave.

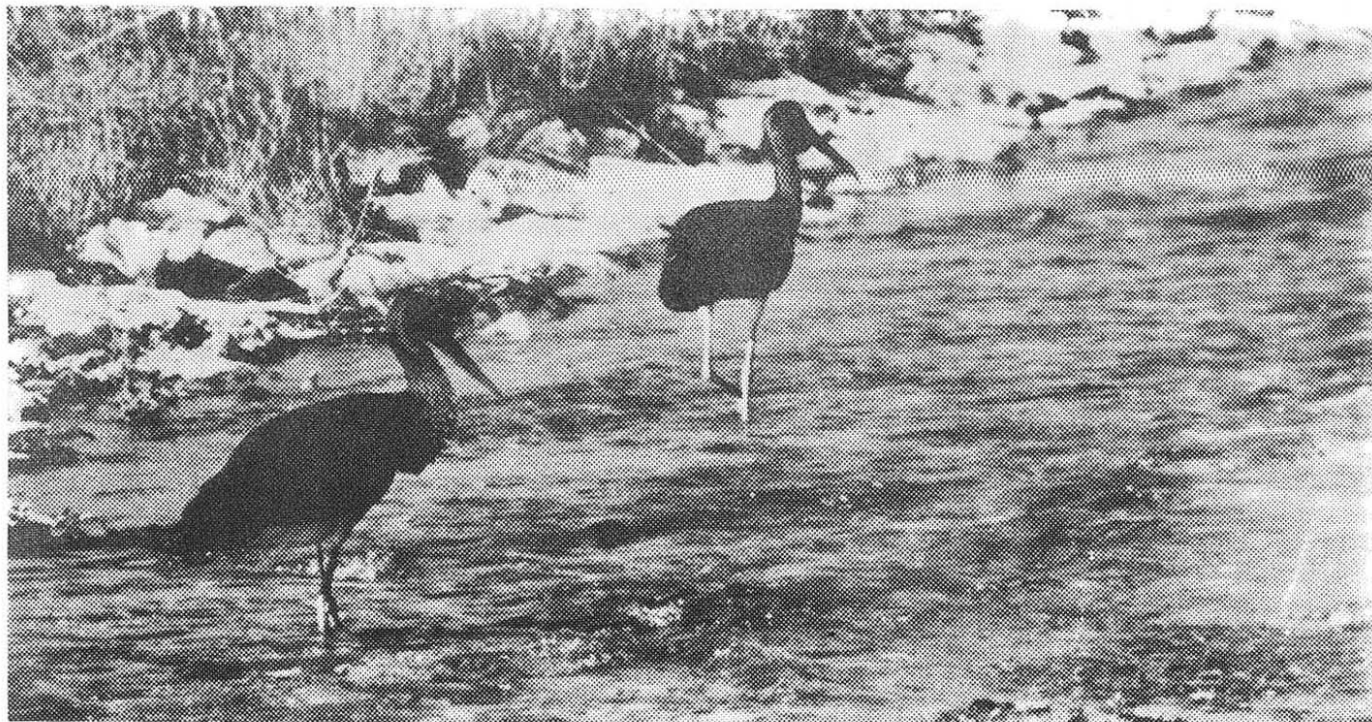

slika 1: razširjenost poročil
o črni štorke v Sloveniji

figure 1: distribution of the
records on the Black Stork in
Slovenia

SUMMARY

The only known breeding site of the Black Stork in Slovenia is in the Krakovski forest near Kostanjevica. It was more frequent in the past. Distribution of 6 records collected out of the breeding season are shown.

6. Mladi črni štoklji (J.Gregori)

6. Young Black Storks (J.Gregori)

7. Črna štoklja v letu (J.Gregori)

7. Black Stork in flight (J.Gregori)

KAJ VEMO O NEKATERIH MALO ZNANIH GNEZDILCIH SLOVENIJE

WHAT INFORMATION DO WE HAVE ABOUT THE LESS WELL-KNOWN SPECIES OF SLOVENIA

S tem prispevkom bi rad vse člane društva seznanil z nekaterimi vrstami ptičev, o katerih vemo bolj malo, tako iz gnezditvenega kakor tudi preletnega obdobja. Za nekatere vrste so sicer znani stari podatki, za nekatere pa so gnezditveni biotopi že izginili iz zemljevida Slovenije. Moram priznati, da se je v zadnjih desetih letih veliko spremenilo na področju slovenske ornitologije, vendar vemo še vedno zelo malo o nekaterih vrstah, katerih področje razširjenosti nam je geografsko zelo blizu.

Ugotavljam, da je veliko članov društva, ki so karkoli pripravljeni narediti na tem področju, pa ne vedo, kjer bi začeli ali pa ne znajo svojih podatkov pravilno ovrednotiti. Vsak bi si lahko izbral vrsto, ki ga zanima in je uvrščena v spodnjo tabelo, in bi o njej poročal. Vsako leto pa nameravamo izbrati vrsto, ki bi bila tema leta. Za letošnje leto predlagam malega muharja *Ficedula parva*. V tej številki objavljamo o njem informativni prispevek.

Skupaj z uredništvom *Acrocephalus* vas torej vabim k sodelovanju. Kakršnekoli podatke o malem muharju in v tabeli navedenih vrstah sporočite na uredništvo našega glasila. Vsi prispevki bodo objavljeni.

SEZNAM ISKANIH GNEZDILCEV V SLOVENIJI

LIST OF SEARCHED BREEDING SPECIES IN SLOVENIA

št. N ^o	v r s t a s p e c i e s	prelet		gnezditev			verjetno prebivališče probable habitat
		opazovan observed	ujet caught	opazovan observed	gnezditev breeding	po lit. literature	
1.	kratkoprsti škrjanec <i>C. brachydactyla</i>		*				pust svet
2.	laški škrjanec <i>M. calandar</i>						pust svet
3.	mala cipa <i>A. pratensis</i>		*			*	travniki
4.	trstni cvrčalec <i>L. luscinioides</i>		*				trstišče
5.	rečni kobiličar <i>L. fluviatilis</i>					*	ščavje
6.	tamariskovka <i>A. melanopogon</i>		*				trstišče
7.	bledi vrtnik <i>H. pallida</i>					*	grmovje
8.	žametna penica <i>S. melanocephala</i>		*	*			grmovje (zlasti žuka)
9.	svetlooka penica <i>S. hortensis</i>		*	*			grmovje
10.	belobrada penica <i>S. cantillans</i>	*				*	grmovje
11.	hribska listnica <i>P. bonelli</i>		*	*			borov gozd
12.	črnoglavi muhar <i>F. hypoleuca</i>					*	sadovnjak, park
13.	sredozemski kupčar <i>O. hispanica</i>				*	*	pust svet
14.	modra taščica <i>L. svecica</i>		*			*	zamočvirjen svet
15.	brkata sinica <i>P. biarmicus</i>		*				trstišče
16.	žalobna sinica <i>P. lugubris</i>						hrastov gozd
17.	laška konopeljščica <i>S. citrinella</i>		*	*			smrekov gozd
18.	planinska vrana <i>P. pyrrhocorax</i>	*				*	visokogorski svet

Dare Šere,

predsednik sekcije za opazovanje

TEMA LETA: MALI MUHAR *Ficedula parva*THEME OF THE YEAR: RED-BREASTED FLYCATCHER *Ficedula parva*

Razširjenost malega muharja je dokaj nenavadna, kar je posledica posebnih zahtev njegovega življenjskega prostora. Sloveniji najbližja prebivališča so na Tirolskem in Hrvaškem. Za Slovenijo je znan podatek o gnezdenju izpred 60-tih let v okolici Maribora (Reiser, 1925). Še bolj kot redki podatki o gnezdenju preseneča odsotnost kakršnihkoli zanesljivih podatkov iz selitvenega obdobja, vendar je tudi to v Evropi dokaj splošen pojav. Vrsta se seli preko Balkana v prvi polovici maja oziroma prvi polovici septembra.

Mali muhar prebiva v bukovih gozdovih z nekaj starejšimi drevesi in nekaj iglavci, običajno tudi studenec ne manjka. Le redkokdaj se naseli tudi v smrekovem gozdu, pomešanem z listavci. Gnezdi v odlomljenih vejah, špranjah in za odstoplo skorjo, skratka na različnih policah, ki jih najde v bukovem gozdu.

Površen opazovalec bi malega muharja utegnil zamenjati s taščico. Toda od taščice je precej manjši, saj meri le 11,5 cm, izdaja pa ga tudi zelo očitna belina v repu. Kot trdijo poznavalci, ni prav nič plašen in kot listnica obletava drevesno krono, ne meneč se za opazovalca. Na tleh vidimo par le v času gnezdenja. Takrat samec tudi strdito napada vsiljivca, pri čemer razburjeno dviguje rep.

Pravijo (Aschenbrenner, 1972), da je njegovo petje nepozabno. Sestavljeno da je iz treh delov. Trem precej tihim žvižgom sledi rastoča in padajoča melodija, konča pa se (čeravno ne vselej) s padajočimi, kovačkovemu petju podobnimi toni.

LITERATURA

Aschenbrenner, L. (1972): Wissenswertes über den Zwergschnäpper (*Ficedula parva* BECHST.), Die Gefiederte Welt 96, str. 35

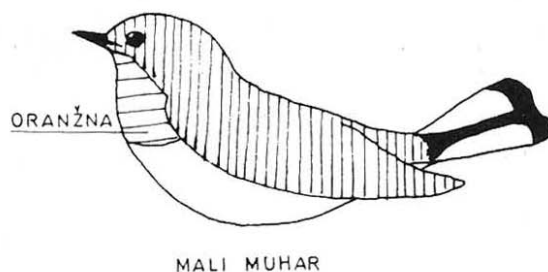
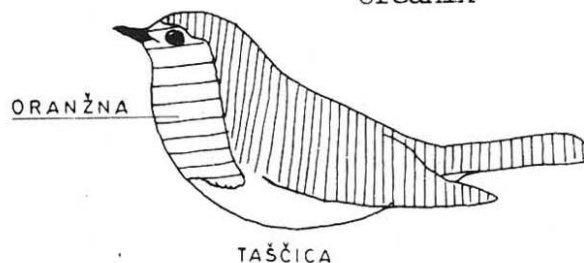
Reiser, O. (1925): Die Vögel von Marburg an der Drau, Graz.

8. mali muhar na gnezdišču (F. Balat)

8. Red-breast Flycatcher at the nesting site (F. Balat)

Urednik

slika 1: črno bel vzorec repa pri malem muharju

figure 1: black-white pattern of the tail of the Red-breasted Flycatcher

POROČILO O ULOVU IN OBROČKANJU PTIČEV V SRS V LETU 1976 IN V LETIH 1927 - 1976

REPORT ON CATCHES AND RINGING FOR SLOVENIA IN 1976 AND IN THE PERIOD 1927 - 1976

Ivo Božič

UDK 598.2(497.12)

UVOD

Tudi v letu 1976 je bilo delo kustodiata za ornitologijo obširno in pestro. Poleg različnih raziskav na različnih koncih Slovenije in zbiranja podatkov o ptičih, ki v Sloveniji gnezdiijo, oziroma jo preletijo ali tu prezimujejo, je bilo eno od obsežnejših del kustodiata lov in obročkanje ptičev, zbiranje in urejanje teh podatkov. Kakor prejšnji podatki - torej podatki iz leta 1975 in nazaj, so bili tudi podatki ulova v letu 1976 posredovani "EURING-u", mednarodni organizaciji za obročkanje ptičev s sedežem na Nizozemskem, ki jih je posredoval drugim evropskim državam.

ULOV IN OBROČKANJE V LETU 1976

V letu 1976 smo ujeli in obročkali 35.087 ptičev, ki pripadajo 127. različnim vrstam, kar je vsekakor velik uspeh, ki pa je v veliki meri zaslug vztrajnega dela naših sodelavcev. Preglejmo na kratko ulov sodelavcev v letu 1976:

ime obročkovalca	naslov	število primerkov	število vrst
name of ringer	address	number of specimens	number of species
1. Beravs Anton	Ljubljana	67	16
2. Bogataj Marjan	Ljubljana	45	10
3. Bolta Franc	Ljubljana	426	37
4. Bolta Ivan	Ljubljana	315	28
5. Božič Ivo	Trbovlje	1330	54
6. Bricelj Alojz	Ljubljana	583	16
7. Bricelj Jože	Bizovik	871	39
8. Colnar Alfonz	Ljubljana	156	22
9. Debelić Marijan	Brnik	155	13
10. Čamernik Roman	Ljubljana	233	21
11. Demšar Franc	Ljubljana	108	21
12. Dolinar Bogo	Ljubljana	536	20
13. Dolinšek Jože	Ljubljana	127	13
14. Dovič Janez	Ljubljana	1432	55
15. Drašček Stanko	Nova Gorica	153	19
16. Geister Iztok	Kranj	548	95
17. Goljuf Otmar	Trbovlje	443	27
18. Grošelj Peter in Stane	Sp. Idrija	3416	77
19. Gračner Jože	Zalog	869	57
20. Groznik Mirko	Šmartno pri Litiji	175	14
21. Habjan Drago	Ljubljana	111	19
22. Holešek Drago	Trbovlje	360	26
23. Hrušovar Ivan	Trbovlje	236	17
24. Jankovič Anton	Črna vas-Ljubljana	356	41
25. Jankovič Marko	Črna vas-Ljubljana	1268	70
26. Jardas Vinko	Lahovče	268	23

ime obročkovalca	naslov	število primerkov	število vrst
name of ringer	address	number of specimens	number of species
27. Javoršek Branko	Zalog	327	22
28. Knavs Andrej	Ljubljana	840	45
29. Kos Stane	Ljubljana	127	17
30. Kurež Feliks	Kisovec-Zagorje O/S	730	37
31. Lenarčič Alojz	Jesenice	779	34
32. Lipar Ivan	Slovenska vas na Dol.	738	34
33. Lisec Anton	Zagorje ob Savi	1195	39
34. Lončarevič Zvonko	Celje	335	14
35. Lovšin Jurij	Škofja Loka	110	18
36. Magajna Božidar	Ljubljana	551	46
37. Marciuš Štefan	Zagorje ob Savi	391	25
38. Markuta Anton	Kranj	132	14
39. Mastnak Jože	Ljubljana	540	39
40. Mali Bojan	Ljubljana	75	16
41. Medvešček Ladislav	Kranj	100	12
42. Mestinšek Borut	Ljubljana	212	17
43. Modic Tone	Ljubljana	487	34
44. Mojšker Miro	Bizovik	875	36
45. Mučič Andrej	Ljubljana	222	19
46. Mučič Franc	Ljubljana	408	23
47. Nered Jože	Ljubljana	163	14
48. Petkovšek Dušan	Ljubljana	1238	46
49. Plahuta Mirko	Nova Gorica	200	17
50. Podobnik Alojz	Slovenska vas	1045	41
51. Rahne Franc	Zalog	101	26
52. Rehar Peter	Vipava	215	12
53. Rejec Marjan	Ljubljana	120	13
54. Roglič Franc	Kisovec-Zagorje O/S	163	19
55. Ropoša Jože	Ljubljana	46	8
56. Simončič Marko	Ljubljana	163	22
57. Simončič Rajko	Trbovlje	547	33
58. Slabanja Branko	Ljubljana	206	25
59. Starič Jože	Slovenska vas	386	25
60. Šere Dare	Ljubljana	3226	91
61. Šilar Albin	Bitnje-Kranj	190	11
62. Štolfa Vlado	Slovenska vas	1312	32
63. Štricelj Polde	Brnik	348	26
64. Trontelj Andrej	Ljubljana	209	22
65. Vrhovec Marjan	Ljubljana	268	11
66. Zabukovec Jože	Laško	565	32
67. Zidar Anton	Jesenice	329	19
68. Zlobko Ivan	Hrastnik	331	23
69. Zupančič Miro	Ljubljana	129	23

tabela 1: prispevek posameznega sodelavca v letu 1976

table 1: contributions of individual collaborators in 1976

Iz navedenega je razvidno, da so naši zunanji prostovoljni sodelavci tudi v letu 1976 naredili za nas ogromno delo ter nam posredovali obilico vrednih in zanimivih podatkov o ptičih Slovenije. Tudi ob tej priliki se jim najlepše zahvaljujemo ter priporočamo za nadaljnje sodelovanje.

Na kratko si ogledjmo še ulov ptičev v letu 1976 po vrstah:

vrsta species	1976 1976	1927-76 1927-76	vrsta species	1976 1976	1927-76 1927-76
1. Podiceps ruficollis	1	32	54. Picus viridis	6	72
2. Podiceps nigricollis	-	1	55. Picus canus	2	28
3. Ardea cinerea	-	1	56. Dryocopus martius	-	4
4. Ixobrychus minutus	4	4	57. Dendrocopos major	32	210
5. Ciconia ciconia	-	310	58. Dendrocopos medius	1	7
6. Anas platyrhynchos	1	2440	59. Dendrocopos minor	7	47
7. Anas querquedula	-	1	60. Galerida cristata	1	67
8. Pernis apivorus	-	2	61. Lullula arborea	6	32
9. Accipiter gentilis	1	10	62. Alauda arvensis	5	215
10. Accipiter nisus	2	67	63. Hirundo rustica	819	2731
11. Buteo buteo	-	49	64. Delichon urbica	450	1235
12. Circus cyaneus	-	2	65. Riparia riparia	8	18
13. Falco peregrinus	-	1	66. Oriolus oriolus	-	167
14. Falco vespertinus	-	1	67. Corvus corax	-	1
15. Falco naumanni	13	856	68. Corvus corone corone	-	3
16. Falco tinnunculus	4	540	69. Corvus corone cornix	2	30
17. Perdix perdix	-	520	70. Corvus frugilegus	-	15
18. Coturnix coturnix	-	5	71. Corvus monedula	1	109
19. Phasianus colchicus	2	639	72. Pica pica	30	257
20. Rallus aquaticus	3	5	73. Nucifraga caryocatact.	5	19
21. Crex crex	-	7	74. Garrulus glandarius	45	751
22. Porzana parva	-	1	75. Pyrrhocorax graculus	-	2
23. Porzana pusilla	1	1	76. Parus major	3944	24012
24. Porzana porzana	-	1	77. Parus caeruleus	330	1850
25. Gallinula chloropus	3	31	78. Parus ater	96	615
26. Fulica atra	-	3	79. Parus cristatus	13	67
27. Vanellus vanellus	20	38	80. Parus palustris	384	2003
28. Charadrius dubius	14	24	81. Parus montanus	5	9
29. Numenius arquata	-	3	82. Aegithalos caudatus	235	636
30. Tringa ochropus	-	3	83. Remiz pendulinus	11	27
31. Tringa glareola	4	10	84. Panurus biarmicus	-	1
32. Tringa hypoleucos	23	61	85. Sitta europaea	64	482
33. Gallinago gallinago	1	5	86. Certhia familiaris	3	38
34. Scolopax rusticola	1	3	87. Certhia brachydactyla	7	31
35. Calidris temminckii	1	1	88. Cinclus cinclus	17	75
36. Philomachus pugnax	1	1	89. Troglodytes troglodyt.	66	214
37. Burhinus oedicephalus	-	1	90. Erithacus rubecula	660	3542
38. Larus ridibundus	-	1	91. Luscinia megarhynchos	12	148
39. Chlidonias niger	2	2	92. Luscinia svecica	2	15
40. Columba palumbus	-	8	93. Phoenicurus ochruros	60	472
41. Streptopelia turtur	-	30	94. Phoenicurus phoenicurus	105	642
42. Streptopelia decaocto	13	67	95. Saxicola rubetra	71	453
43. Cuculus canorus	3	20	96. Saxicola torquata	30	178
44. Tyto alba	-	6	97. Oenanthe oenanthe	6	93
45. Otus scops	-	7	98. Monticola saxatilis	-	5
46. Athene noctua	2	40	99. Turdus torquatus	-	17
47. Strix aluco	-	46	100. Turdus merula	537	2977
48. Asio otus	7	40	101. Turdus pilaris	174	260
49. Caprimulgus europaeus	-	9	102. Turdus musicus	19	50
50. Apus apus	-	11	103. Turdus philomelos	64	285
51. Alcedo atthis	28	170	104. Turdus viscivorus	4	55
52. Upupa epops	11	70	105. Cettia cetti	20	41
53. Jynx torquilla	40	263	106. Locustella naevia	13	26

vrsta species	1976	1927-76	vrsta species	1976	1927-76
	1976	1927-76		1976	1927-76
107. <i>Locustella luscinioid.</i>	3	7	139. <i>Motacilla alba</i>	191	658
108. <i>Acroceph. melanopogon</i>	2	5	140. <i>Motacilla cinerea</i>	114	291
109. <i>Acroceph. arundinaceus</i>	33	86	141. <i>Motacilla flava</i>	40	125
110. <i>Acroceph. scirpaceus</i>	63	179	142. <i>Bombicilla garrulus</i>	105	197
111. <i>Acroceph. palustris</i>	455	740	143. <i>Lanius excubitor</i>	8	96
112. <i>Acroceph. schoenobaen.</i>	129	245	144. <i>Lanius minor</i>	3	336
113. <i>Acroceph. paludicola</i>	7	12	145. <i>Lanius senator</i>	-	6
114. <i>Hippolais polyglotta</i>	10	24	146. <i>Lanius collurio</i>	271	5290
115. <i>Hippolais icterina</i>	19	72	147. <i>Sturnus vulgaris</i>	190	6352
116. <i>Sylvia atricapilla</i>	1445	3270	148. <i>Passer domesticus</i>	640	2044
117. <i>Sylvia nisoria</i>	19	159	149. <i>Passer domesticus ital.</i>	3	3
118. <i>Sylvia hortensis</i>	-	2	150. <i>Passer montanus</i>	1059	3985
119. <i>Sylvia borin</i>	420	833	151. <i>Montifringilla nivalis</i>	-	10
120. <i>Sylvia communis</i>	299	919	152. <i>Coccothraustes coccothr.</i>	517	2421
121. <i>Sylvia curruca</i>	166	543	153. <i>Carduelis chloris</i>	3422	26664
122. <i>Sylvia melanocephala</i>	-	10	154. <i>Carduelis carduelis</i>	4137	44588
123. <i>Cisticola juncidis</i>	10	15	155. <i>Carduelis spinus</i>	562	38836
124. <i>Phylloscopus trochilus</i>	103	524	156. <i>Acanthis cannabina</i>	842	11185
125. <i>Phylloscop. collybita</i>	1084	3227	157. <i>Acanthis flavirostris</i>	1	9
126. <i>Phylloscop. sibilatrix</i>	33	116	158. <i>Acanthis flammea</i>	66	2197
127. <i>Regulus regulus</i>	25	147	159. <i>Serinus citrinella</i>	-	2
128. <i>Regulus ignicapillus</i>	14	90	160. <i>Serinus serinus</i>	2196	17700
129. <i>Muscicapa striata</i>	57	495	161. <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	616	6411
130. <i>Ficedula hypoleuca</i>	25	76	162. <i>Loxia curvirostra</i>	31	4612
131. <i>Ficedula albicollis</i>	-	3	163. <i>Fringilla coelebs</i>	1111	4930
132. <i>Ficedula parva</i>	-	10	164. <i>Fringilla montifring.</i>	4311	15186
133. <i>Prunella modularis</i>	452	1052	165. <i>Emberiza calandra</i>	12	43
134. <i>Prunella collaris</i>	-	2	166. <i>Emberiza citrinella</i>	537	3468
135. <i>Anthus pratensis</i>	62	400	167. <i>Emberiza leucocephala</i>	2	5
136. <i>Anthus trivialis</i>	76	1114	168. <i>Emberiza cirrus</i>	19	47
137. <i>Anthus cervinus</i>	-	7	169. <i>Emberiza hortulana</i>	4	11
138. <i>Anthus spinoletta</i>	11	45	170. <i>Emberiza cia</i>	35	99
			171. <i>Emberiza schoeniclus</i>	442	1111
			172. <i>Calcarius lapponicus</i>	-	1
				35087	264551

tabela 2: seznam obročkanih ptičev v letu 1976 in v letih 1927-76

table 2 : list of birds ringed in 1976 and in the period 1927-76

Podatki ulova iz leta 1976 so nas ponovno prepričali, da s skupnimi močmi lahko marsikaj dosežemo. Ulov v letu 1976 je bil rekorden in kot tak velika vzpodbuda za naše nadaljnje delo. Razvidno je tudi, da smo od leta 1927 pa vključno do leta 1976 ujeli in obročkali 264.551 ptičev, kateri pripadajo kar 172. različnim ptičjim vrstam. Podatek je vsekakor zanimiv in vsega priznanja vreden. Seveda bo potrebno vse te podatke še dokončno urediti in ovrednotiti.

SUMMARY

35.087 birds belonging to 127 species were ringed in Slovenia in 1976. It is a result of the enthusiastic work of 67 amateur collaborators and 2 professional workers from Ljubljana ringing centre. More than 264.000 birds belonging to 172 species were ringed during the whole period 1927-76.

REDKE VRSTE

RARE SPECIES

Planinska vrana *Pyrrhocorax pyrrhocorax*

Chough *Pyrrhocorax pyrrhocorax*

O veliki noči 1933 sta v sončnem jutru med številnimi planinskimi kavkami po smetišču pred Kredarico stikali tudi dve planinski vrani. Ptici nista bili posebno plašni, ob približevanju sta se vzdignili šele skupaj s kavkami. Kljub precej pogostnemu zahajanju v gore sem takrat planinsko vrano videl prvič in zadnjič.

Andrej O. Župančič, Veselova 8, 61000 Ljubljana

Snežni strnad *Plectrophenax nivalis*

Snow Bunting *Plectrophenax nivalis*

V Šturmovcu ob Dravi pri Ptujem sem dne 12.1.1979 opazoval snežnega strnada. Presenetila me je njegova zaupljivost, saj sem ga opazoval iz neposredne bližine. Borut Štumberger Cirkulane 41, 62282 Cirkulane

Kratkoprsti škrljanec *Calandrella brachydactyla* prvič v Sloveniji
Short-toed Lark *Calandrella brachydactyla* first record for Slovenia

28.4.1978 sem v Jurjevici pri Ribnici opazoval jato (20 ex.) nepoznatih škrljancev. Na tleh so se oglašali kakor poljski škrljanci, vendar so bili videti precej manjši. Ustreljeni primerek je I. Geister prepoznal za kratkoprstega škrljanca, s čemer je spisek ptic Slovenije obogaten za novo vrsto. Meh se nahaja v zbirki Kustodijata za ornitologijo pri PMS, kjer so determinacijo potrdili. Jože Kozina, Jurjevica 61, 61310 Ribnica

Kanadska gos *Branta canadensis* prvič v Jugoslaviji
Canada Goose *Branta canadensis* first record for Yugoslavia

6.10.1974 sem lovil ščinkavce v koruzišču na ježi pri Naklem, imenovani Nacovka, ko je proti poldnevu zakrožilo nizko nad planoto 6 neznatnih gosi. Pristale so na travniku v oddaljenosti kakšnih 200 metrov in nemo obstale z visoko iztegnjenimi črno-belimi vratovi. Poskušal sem se jim približati, a so se vzdignile in odletele proti zahodu. Iztok Geister, 64202 Naklo 246

Kratkoprsti skobec *Accipiter brevipes* prvič v Sloveniji
Levant Sparrowhawk *Accipiter brevipes* first record for Slovenia

V dneh od 22.3. do 30.3.1976 je bil v Spodnji Idriji večkrat opažen kratkoprstni skobec. Sum, da ni navadni skobec, je vzbujal z načinom lova. Po neuspelem naletu na plen je ptiče, predvsem vrabce, vedno skušal preplašiti iz skrivališča. Enako se je obnašal tudi na preletalnici s ptiči, tako da sem ga nekajkrat videl celo iz razdalje 3 m. Determinacija iz take bližine ni vprašljiva, saj ima kratkoprstni skobec izrazito rdeče oči za razliko od navadnega skobca, ki ima oči rumene barve. Peter Grošelj, 65281 Spodnja Idrija 53

SKRIVNOSTNA FOTOGRAFIJA 2
MYSTERY PHOTOGRAPH 2

9. Katera vrsta je to? (I.Božič). Rešitev prihodnjič.
9. What is this species? (I.Božič). Solution in the next issue.

SKRIVNOSTNA FOTOGRAFIJA 1: BIČJA TRSTNICA *Acrocephalus schoenobenus*
MYSTERY PHOTOGRAPH 1: SEDGE WARBLER *Acrocephalus schoenobenus*

Skrivnostna ptica v fotografski uganki iz prejšnje številke je bičja trstnica *Acrocephalus schoenobenus*. Zamenljiva je s povodno trstnico *Acrocephalus paludicola*, ki pa ima nadočesno marogo širšo, po sredi glave pa rumenkasto podolžno progo, ki je bičja trstnica nima. Zlasti jeseni učinkuje bolj rumeno kot bičja in je tudi bolj kontrastno progasta. Tretja trstnica z izrazito nadočesno marogo (supercilejem) je tamariskovka *Acrocephalus melanopogon*, ki pa ima marogo snežno belo in je neprimerno bolj rdečerja kot bičja trstnica. Na preletu srečamo bičjo in povodno trstnico sočasno spomladi v drugi polovici aprila in prvi polovici maja ter jeseni od druge polovice julija do prve polovice septembra, tamariskovko pa marca oziroma oktobra in novembra. Doslej je pri nas ugotovljena le gnezditve bičje trstnice.

Urednik

OGROŽENO TRSTIŠČE V SEČOVELJSKIH SOLINAH

ENDANGERED REED-BEDS IN THE SALINAS OF SEČOVLJE

Dne 2.4.1980 se je posebna društvena ekipa, v sestavi D.Šere, B.Magajna in I. Geister, v okviru programa malo znanih gnezdilcev Slovenije (glej prispevek v tej številki) odpravila v Sečoveljsko trstišče ob levem bregu Dragonje z namenom, da v gnezditvenem obdobju potrdi ali ovrže možnost gnezdenja brkate sinice *Pannurus biarmicus*. Na naše veliko presenečenje pa smo našli to po obsegu in starosti enkratno trstišče v obsegu približno 2/3 ali cca 2 ha popolnoma požgano. Trstišče je uničil tamkajšnji kozar, ki namerava nekdanje vinograde povrniti v pašnike. Zadevo smo prijavili Zavodu SRS za kulturno in naravno dediščino z zahtevo, da prepreči uničenje ogroženega biotopa. Zahtevo smo utemeljili s tem: 1. da je trstišče v Sloveniji med najbolj ogroženimi biotopi, ki jih je potrebno najstrožje varovati, 2. da je trstišče ob Dragonji komplementarni sestavni del Sečoveljskih solin, čeravno upravno politično leži že na Hrvaškem (levi breg Dragonje), 3. da so Sečoveljske soline poleg Cerkniškega jezera edini slovenski kandidat za razglasitev evropskega naravnega rezervata. Iztok Geister, 64202 Naklo 246

10. Pogorišče v Sečovljah ob levem bregu Dragonje (I.Geister)

10. Burnt down reed-beds in the salinas of Sečovlje (I.Geister)

NEKAJ VPRAŠANJ OB NAMEŠČANJU GNEZDILNIC

SOME QUESTIONS ABOUT NESTBOX PLACING

Varstvu okolja posvečamo zadnja leta vedno večjo pozornost. Varstvu ptic v našem okolju kot posebno pomembnem členu v verigi žive narave pa posvečamo še prav posebno pozornost. Pod najširšim pojmom varstva ptic razumemo vse od popularizacije zanimanja za ptice do proučevanja gnezdenja, selitve, obročkanja, kartiranja ptic v različne namene ter napore za ohranitev nekaterih specifičnih biotopov na ozemlju Slovenije. Razen zgoraj navedenih sta še dva ukrepa, s katerima skušamo naš ptičji svet ohranjati. Namenoma ju navajam kot zadnja, kljub temu, da bi marsikdo menil, da spadata na prvo mesto. To sta krmiljenje ptic in postavljanje gnezdilnic. Glede na bogastvo naše avifaune zajemata zadnja ukrepa le majhen del ptic: tiste, ki se hranijo pretežno s semenjem v zimskem času, pri gnezdilnicah pa pomagamo v glavnem le duplarjem. S tem pa ne mislim zmanjševati pomena navedenih načinov varstva ptic. Za krmiljenje niso dovolj lično izdelane hišice, ki jih vidavamo na najbolj nemogočih krajih, da o hrani v njih niti ne govorimo. Nekaj podobnega se dogaja tudi z gnezditvenimi hišicami; prikličimo si v spomin sliko vrta vnetega ljubitelja ptic, kjer se kar ponujajo valilnice najrazličnejših tipov in oblik na sadnem drevju, včasih pa bingljajo tudi na tankih vejah okrasnih grmičev.

Mnogi pa se posvečajo postavljanju valilnic bolj resno, sistematično ter seveda dolgoročno. Med prvimi na tem področju so slovenski gozdarji. Na tem mestu ne bi izgubljal besed o pozitivnih straneh, saj so več ali manj gozdarjem znane, zato so se za postavljanje valilnic tudi odločili. Rad bi opozoril na napake, ki se v zvezi z nameščanjem valilnic pojavljajo.

V petih letih (od 1974 do 1979) sem pregledal zaradi obročkanja mladičev preko 30 valilnic letno, katere je na širšem območju Godoviča postavilo SGG Tolmin - Tòzd Gozdarstvo Idrija. Pri pregledovanju gnezdilnic mi je pomagal gozdar Karel Žgavec, za kar se mu lepo zahvaljujem. Valilnice so bile kontrolirane v času od prvega do deloma drugega dnezenja, od maja do julija.

Naj samo naštejem, katerim pomanjkljivostim bi se zlahka izognili, da bi postavljene gnezdilnice dale pričakovani rezultat. Opazovane gnezdilnice so dale izredno majhno število izpeljanih mladičev glede na to, da bi v optimalnih pogojih (na katere mi lahko vplivamo) bil uspeh skoraj stoodstoten.

1. Vhodna odprtina naj bo vedno taka, kot je predpisana: za veliko sinico *Parus major* 32 mm, za vse ostale sinice pa 26 mm.
2. Gnezdilnice naj bodo enakomerno porazdeljene, saj prevelika koncentracija nujno pušča le-te nezasedene.
3. Zaman postavljamo, kar je pri gozdarjih pogost pojav, gnezdilnice v enovite, iglaste gozdove, saj je znano, da je tak biotop po številu ptic na hektar na najnižji stopnji. Mnogo boljše se obnesejo gnezdilnice v svetlih mešanih in listnatih gozdovih, ob robovih posek, jas, pašnikih in seveda po sadovnjakih in vrtovih, kjer je tudi kontrola olajšana. Na večjih kompleksih je zaželen tudi sistematični razpored, na primer ob gozdnih poteh, da lahko gnezdilnice sploh še najdemo.
4. Dvakrat letno gnezdilnice odpremo ter pregledamo, odstranimo vsa stara gnezda ter ugotavljamo uspeh (ali neuspeh). Hkrati s čiščenjem preženemo tudi nevaljane stanovalce, od zajedalcev v gnezdnem gradivu do os, črmljev, podleskov, polhov, itd., saj nanje v nepostlanih valilnicah ne naletimo.
5. Vodimo pismeno evidenco, ki je lahko enostaven tabelaričen list formata A4, če predhodno gnezdilnice oštevilčimo.

Razlogi, ki so tu razvidni, so tudi narekovali, da si je novo ustanovljeno društvo za OIPPS zastavilo v delovni program za leto 1980 organizacijo izdelave in instrukcijo postavljanja gnezdilnic na terenu, za kar tudi eventualnih odjemalcev ne bi smelo manjkati.

TEČAJ ZA NAMEŠČANJE GNEZDNIC

COURSE IN NESTBOX PLACING

Gozdno gospodarstvo Kranj je v sodelovanju z našim društvom 22.3. v Škofji Loki organiziralo enodnevni seminar za nameščanje gnezdnic (valilnic). Tečaj je bil namenjen osnovnošolskim in srednješolskim učiteljem biologije in tehničnega pouka, ki naj bi potem skupaj z učenci in dijaki organizirali akcijo nameščanja in spremljanja gnezdnic v obliki raziskovalne naloge za mlade. Program seminarja je obsegal: 1. poznavanje ptic in gnezditvene biologije, 2. tipologija in izdelava gnezdnic, 3. spremljanje gnezdnic. Predaval je I. Geister, po predavanju pa se je razvila enourna živa diskusija. Gozdno gospodarstvo Kranj je pripravljeno seminar ponoviti pozimi na drugih šolskih območjih.

SEZNAM ČLANOV DRUŠTVA

LIST OF ASSOCIATION MEMBERS

1. Adamič Miha	39. Lenarčič Alojz	77. Tomažin Ivan
2. Aljančič Marko	40. Lipar Ivan	78. Tome Davorin
3. Beloglavec Stane	41. Lončarevič Zvonko	79. Trilar Tomi
4. Beravs Anton	42. Maček Drago	80. Trontelj Andrej
5. Berčič Vida	43. Magajna Božidar	81. Urbančič Vera
6. Bleiweis Saša	44. Mali Bojan	82. Verovnik Franc
7. Bogataj Marjan	45. Marciuš Štefan	83. Verovnik Zoran
8. Bom Darjo	46. Mastnak Jože	84. Vrenk Karl
9. Božič Ivan	47. Matvejev Sergej	85. Zabukovec Jože
10. Bricelj Jože	48. Medvešček Lado	86. Zlobko Ivan
11. Colnar Alfonz	49. Mojšker Miro	87. Župančič Alenka
12. Čamerlik Roman	50. Mrzelj Peter	88. Župančič Andrej
13. Debelič Marijan	51. Markuta Anton	
14. Dolinšek Albert	52. Oberti Marie-Claude	
15. Dolinšek Jože	53. Ogrizek Franc	
16. Dvanajšček Drago	54. Omerzel Matjaž	
17. Erar Miodrag	55. Oštir Štefan	
18. Geister Iztok	56. Palancjai Breda	
19. Goljuf Otmar	57. Palancjai Janoš	
20. Gregori Janez	58. Perušek Mirko	
21. Grof Andrej	59. Petek Mirjam	
22. Grošelj Peter	60. Petek Tomaž	
23. Groznik Mirko	61. Potočnik Viljem	
24. Hočevar Jernej	62. Račič Maksimiljan	
25. Hojkar Janez	63. Ravnik Tomaž	
26. Iršič Bruno	64. Ravnik Igor	
27. Jarda Vinko	65. Rehar Peter	
28. Javoršek Branko	66. Simončič Rajko	
29. Javoršek Janez	67. Simonič Nina	
30. Knave Andrej	68. Slabanja Branko	
31. Kolar Edi	69. Smerdu Rado	
32. Kolar Zmago	70. Sovinc Andrej	
33. Kopavnik Rajko	71. Stanovnik Lovro	
34. Koren Anton	72. Šere Dare	
35. Košir Mirko	73. Štolfa Vlado	
36. Kozina Jože	74. Štricelj Polde	
37. Kranjc Andrej	75. Štumberger Borut	
38. Kuret Jošt	76. Tomažin Andrej	

VSEBINA

sodobna favnistika - njeno področje in naloge	22	modern faunistics - its domain and tasks
črna štorclja <i>Ciconia nigra</i> v sloveniji	25	black stork <i>Ciconia nigra</i> in slovenia
kaj vemo o nekaterih malo znanih gnezdilcih slovenije	27	what information do we have about the less well-known species of slovenia
tema leta: mali muhar <i>Ficedula parva</i>	28	theme of the year: red-breasted flycatcher <i>Ficedula parva</i>
poročilo o ulovu in obročkanju ptičev v SRS v letu 1976 in v letih 1927-1976	29	report on catches and ringing for slovenia in 1976 and in the period 1927-76
redke vrste	33	rare species
ogroženo trstišče v sečoveljskih solinah	35	endangered reed-beds in the salinas of sečovlje
nekaj vprašanj ob nameščanju gnezdilnic	36	some questions about nestbox placing
tečaj za nameščanje gnezdnic		course in nestbox placing
seznam članov društva		list of association members